

Öster Malma 2021-06-17

Remissvar: "Förslag till Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 2011:7) till skogsvårdslagen"

Diarienum: 2020/1011

Svenska jägareförbundet ("förbundet") har följande synpunkter på remitterat förslag.

Sammanfattning

Förbundet anser stora delar verkar förslaget i en positiv riktning för svenskt skogsbruk och möjligheter för den enskilde skogsbrukaren att såväl gynna vilt som att undvika kostnader i form av viltskador. Rörande några bärande punkter har vi dock kraftiga invändningar.

- Ett sänkt krav avseende stamantal för gran har flera positiva effekter vilket förbundet framhållit tidigare. Ett högre ljusinsläpp till fältskikt, bättre förutsättningar för lövträdsinblandning, en bättre ekonomisk kalkyl för skogsägaren vid föryngring samt ett mer varierat skogsbruk är några av de positiva effekter förbundet identifierat. Förbundet ser gärna en ytterligare sänkning av kraven för att möjliggöra blandskog.
- Avseende de förslag rörande främmande trädslag som framförs så är förbundet starkt kritiskt. Ett av de största problemen i internationellt bevarandearbete är invasiva arter (IAS). Att då aktivt bidra till att dessa blir en del av vår natur kan förbundet inte acceptera. Även om arterna ännu inte är kategoriserade som IAS inom EU så uppfyller contorta enligt Artdatabanken kriterierna och sitkagran bedöms ligga nära. Avgörande felaktigheter i volymbereäkningarna har även identifierats i konsekvensanalysen som motiverar lättnaderna i regelverket.
- Förbundet anser generellt att samhällets mål om bevarad biologisk mångfald respektive klimatförändringars motverkande står i konflikt. Detta blir än tydligare om man värderar åtgärdsförslag utifrån argument. Vid en avvägning av dessa så finner förbundet att den biologiska mångfalden väger tyngst utifrån att alternativa lösningar saknas. Avseende klimatfrågan är den stora frågan långsiktigt inte tillfällig inbindning av kol, utan begränsning av nettotillförsel.

Övergripande synpunkter

Förbundet väljer att begränsa remissvaret till de delar som kopplar mot vår verksamhet och våra medlemmars intressen. Då strukturen i underlagen i såväl konsekvensanalys som tabell är av en modell där ämnesområden återkommer så har vi valt att strukturera svaret i en friare form knuten till ämnesområde.

Förbundet anser att föreslagna regelförändringar i stor utsträckning är påkallade men med undantagen av främmande trädslag och i viss mån föryngringsvillkor. Utifrån internationella samarbeten vet vi att en av naturvårdens främsta utmaningar är att bekämpa invasiva, främmande arter som hotar för trakten, eller nationen, naturliga ekosystem. Att då aktivt tillåta tydligt identifierade riskarter som produktionsträd i vårt land tar vi kraftigt avstånd från.

Svenska Jägareförbundet

En viktig aspekt som inte berörs är hur förädlade plantor individuellt kan skyddas från skada utan att förändra de övriga förutsättningarna. Ju större satsning man gör på varje investerad plantas fortlevnad och utveckling, ju större incitament finns att skydda den genom exempelvis mekaniska hinder för snytbagge eller viltskyddsmedel. Förbundet anser att detta borde vara ett huvudspår snarare än att förändra andra förutsättningar i form av exempelvis kraftigt reducerade klövviltsstammar. Det sistnämnda saknar dessutom tydlig effekt enligt samlad forskning.

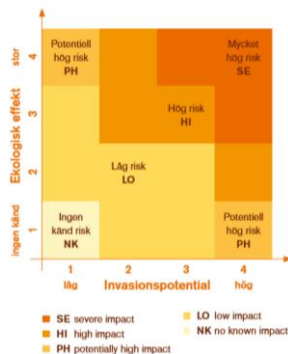
Förändringar rörande lägsta plantantal för gran är mycket välkommet. Förbundet har länge, via våra informationskanaler, visat att rådande skötselprogram och regelverk vare sig gynnar viltet, gårdsekonomin eller den biologiska mångfalden. Remitterat förslag verkar i hög grad utifrån vår tidigare analys vilket vi uppskattar. Att samma regelverk ska omfatta tall som gran ställer sig förbundet mer tveksamt till.

Detaljerade synpunkter

Exotiska trädslag

Generellt vill förbundet uttrycka sitt starka motstånd mot ytterligare användning av exotiska trädslag för skogsproduktion. Skogsstyrelsen belyser själva i sin konsekvensanalys hur flera av arterna har potential att sprida sig i vårt skogslandskap, och faktiska exempel finns på detsamma från våra grannländer. Förslaget står därmed i direkt strid med miljömålen samt internationella åtaganden. Artdatabanken tog år 2016 fram en rapport kring främmande, potentiellt invasiva, arter på uppdrag av Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten.

(https://www.artdatabanken.se/globalassets/ew/subw/artd/2.-var-verksamhet/publikationer/29.-artdatabankens-risklista/rapport_klassifisering_av_frammande_arter2.pdf). Där används olika kriterier för att bedöma främmande arters risker vilket sedan leder till en klassificering. Detta kan illustreras av figuren nedan som är hämtad ur rapporten.

Figur 1. Två axlar används för att beskriva riskklassificeringens utfall. Ju större förmåga en främmande art har att etablera sig och samtidigt påverka sin omgivning så att den ändrar förutsättningar negativt för inhemska arter, desto större riskutfall får den.

Artdatabanken bedömer att contortan har mycket hög risk att vara invasiv (SE) och samlar i hop 7 poäng av 8 möjliga (<https://artfakta.se/naturvard/taxon/pinus-contorta-222159>) och att sitkagranen har potentiellt hög risk till invasivitet (PH) (<https://artfakta.se/naturvard/taxon/picea-sitchensis-232975>) med poängsumman 5. Invasionspotentialen för båda arterna toppar skalan med 4 i poängsättning. Contortans förmåga att sprida sig har även dokumenterats av Skogforsk (*Biol Invasions (2020) 22:2461–2471*). Att gå vidare med remitterat förslag vore såväl otidsenligt som historielöst. Exempelvis kvalificerar artdatabanken contortan med samma poäng och skalning som jätteloka, gul skunkalla och parkslide. Saknas probleminsikt avseende dessa arter bör de ges en snabb utforskning.

Svenska Jägareförbundet

Samhället har uppenbara problem att i stadsmiljö utrota enstaka bestånd av jämförda arter. Vad kommer det kosta att få bort föreslagna trädslag ur vår flora över miljontals hektar när de negativa effekterna blir påtagliga?

Internationellt är ett av de största naturvårdproblemen just IAS som konkurrerar med inhemska arter, sprider sjukdomar som annars inte finns och påverkar livsmiljöer och biologisk mångfald på avgörande sätt. Enorma belopp läggs för att bekämpa sådana arter inom naturvården. Att då aktivt främja introduktion, spridning och användning av just sådana arter är inte att gå i takt med samtiden eller att ta hänsyn till kunskapsläget, eller för all del, andra statliga myndigheters expertis. Exotiska trädslag bör istället starkt begränsas inom skogsbruket annat än i exempelvis forskningssyfte. Ett sådant beslut vore ur ett historiskt, såväl som nutida, perspektiv det bästa för den biologiska mångfalden, människorna och samhället som ska hantera konsekvenserna.

De beskrivningar av främmande trädslag som ett inslag vilket potentiellt skulle kunna gynna upplevelsevärde för skogsbesökare och rörligt friluftsliv delar inte förbundet. Den samlade bilden från svenska jägarkåren, varav många har upplevt Sitkagran och Contorta på nära håll är unisont negativt.

Rörande det exempel i konsekvensanalysens (s.52) på vilken tillväxtökningen en fullskalig contortaplantering om 14000 ha årligen i 100 år så är den direkt felaktig och en kraftig överskattning. Den som exemplifierat detta är sannolikt inte bekant med contortans begränsade omloppstid vilken naturgivet kommer vara ändå lägre i södra Sverige. Med en omloppstid på i medel 50 år kommer den totala beräknade ökningen av virkesproduktion halveras då arealen contorta efter 100 år är densamma som efter 50. Detta är en självklar konsekvens av att arealer då avverkas i samma takt som de anläggs. Förbundet vill med detta påtala vikten av att statliga myndigheter levererar relevanta faktaunderlag till regering och riksdag. Det är inte första gången siffror hamnar på fel sida vågskålen och den konspiratoriske kan ledas att tro myndigheten levererar viljor snarare än faktabaserat beslutsunderlag.

Förändringar i lagkrav vid föryngring

Förbundet ser i grundet positivt på att man tydliggör vilka arter som kan räknas som huvudstammar beroende på marktyp. Detta gäller främst strikta produktionsträd. Förbundet anser dock att även rönn, asp, sälg samt samtliga de ädla lövträd som räknas upp i föreslagen tabell 9 (s 66 föreskriftsförslaget) bör kunna medräknas som huvudstam oavsett bonitet. Motivet till detta är att andra värden än produktion måste rymmas och att Skogsstyrelsen själv satt måttal för utvecklingen av de sk "RASE-arterna:s" förekomst i skogsföryngringar. Då de aktivt ska gynnas skickar det fel signaler om de inte kan medräknas som huvudstam om de i övrigt uppfyller eventuella krav avseende höjd och utveckling.

Förbundet ser positivt på att sänka kravet avseende lägsta antalet granplantor vid föryngring och ser gärna att man går än längre i avregleringen. Skälen är flera men ekonomi, möjlighet till blandskogar samt ett rikare fält- och bottenskikt kan nämnas. Den ökade biologiska mångfalden som detta kan leda till gynnar även viltet och kan minska betesskador på annan ungskog. Avseende ekonomin i nuvarande system exemplifieras detta nedan.

Rörande lägsta plantantal vid plantering har rådgivning och lag länge varit apart från såväl gårdsekonomi som det mest förmånliga för vilt och biologisk mångfald. Utifrån ett rent ekonomisk perspektiv skulle det exempelvis krävas ett generellt virkespris om ca 460-510kr/fub för att nå "break-even" vid en förstagallring med förutsättningarna enligt exemplet nedan där prisuppgifterna är tagna från ledande aktörer. Exemplet inkluderar inte kostnader för markberedning och röjning då

Svenska Jägareförbundet

dessa förväntas utföras ändå. För att understryka riktigheten i grunderna exemplifieras detta utifrån befintliga prislister och prismatriser:

Medelstam om 0,05= 20 träd för att nå en m3fub.

20 granar (Götaland) som planteras till en kostnad om 6,80 kr/st = 136 kr/fub i investering. Nuvärdesberäknas 136 kr utifrån 3% kalkylränta över 30 år ger det ett förväntat netto om 330 kr.

20 tallar (Norrland) som planteras till en kostnad om 2,50 kr/st = 50 kr/fub i investering. Nuvärdesberäknas 50 kr utifrån 3% kalkylränta över 45 år ger det ett förväntat netto om 183 kr

Gallrings och skotningskostnad med 300 meters skotningsavstånd ligger med en medelstam på 0,05 enligt aktuella prismatriser på ca 280 kr.

Detta innebär att markägaren, beroende på geografi, behöver ett virkespris på ca 460-510 kr/m3fub (565-620kr/m3sk) för att inte gå med förlust på sin investering. Massavedsprisernas listpris ligger i dagsläget, beroende på geografi och aktör, på ca hälften. För att få en rimlig kalkyl och samtidigt producera industriell fiber finns enligt förbundet bra alternativ. Gran bör glesplanteras för framtida timmerproduktion och gallringsuttag bör utgöras av, i röjning, kvarlämnat självföryngrat löv och barr.

Exemplet kan upplevas som komplicerat men är en dominerande förutsättning för den beställande skogsägaren. Prisläget för virket, och då främst massavedspriset, ligger dock långt från dessa siffror utifrån de större bolagens prislister. Nuvarande rådgivning och lagstiftning leder således till ett system som är direkt förödande för ekonomin på fastighetsnivå samt att det medför ett viltfientligt skogsbruk och en utarmad biologisk mångfald.

Tall bör i i huvudsak föryngras med annan metodik än plantering. Mellanmarker föryngrade med tall utifrån fröträd, och-eller sådd, kan hjälpplanteras med gran för att uppnå önskvärd barrträdstäckning. Att markbereda och samtidigt så en full giva tallfrö kostar ca 30-50% av en plantering vilket ger utrymme till extra åtgärder. Detta kompletteras med lämplig kvarlämning av önskvärda lövträd vid röjning.

Gällande de sänkta kraven för tall är förbundet därmed mer tveksamt. Ekonomiskt sett är förhållandena vid plantering i stort desamma som för gran vid givna förutsättningar men etableringsfasen är känsligare för tall än för gran. Tallen är mer viltbegärlig men en glesare plantering kan vara möjlig om skogsbruket på ett mer aktivt sätt främjar plantskydd för huvudplantor. Förbundet är dock av uppfattningen att andra föryngringsmetoder än plantering såsom fröträd och sådd, eller en kombination därav, borde nyttjas i långt större skala.

Att producera blandbestånd med tall och löv kräver dock ett mer aktivt brukande och mer planerad röjning vilket gör att tall och gran inte fullt ut är så jämförbara som det framställs i konsekvensanalysen. Den samlade forskningen visar också på de starka sambanden mellan mängden tall i landskapet och andelen viltskador på tall. Detta talar för föryngringsmetoder som genererar många plantor och emot ett sänkt krav vid plantering om inte andra viltskyddsåtgärder förväntas vidtas. Mängden tall i landskapet är genomgående den mest signifikanta faktorn för att minska viltskadorna. Att sänka klövviltsstammarna har visat sig ha begränsad effekt på skadornas omfattning vilket upprepade forskningsstudier visar på, bland annat Sabine Pfeffers resultat. (*Forest Ecology and Management* 479 (2021) 118597).

Svenska Jägareförbundet

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDET

PETER ERIKSSON

Peter Eriksson

Ordförande

ANDERS NILSSON

Anders Nilsson

Biträdande Riksjaktvårdskonsulent